

Zoetermeer raakt aan de grenzen van de groei

Jaap Fioole: 'Wat betreft inkoop van bomen pakken wij weer stuk van de uitvoering terug'

In 1991 werd voor eerste de term Vinex gebruikt. Maar veertig jaar daarvoor ontstonden rond de meeste grote Nederlandse steden al steden en stadsdelen die stedenbouwkundig dezelfde functie vervulden als de Vinex wijken van de jaren negentig. Zoetermeer is zo'n stad. Inmiddels uitgegroeid tot de derde stad van Zuid-Holland, met 127.000 inwoners, 745 ha openbaar groen en ruim 40.000 bomen. Dit vakblad discussieert met oude rot Jaap Fioole, die een groot deel van die historie zelf heeft meegemaakt, over de transitie van een stad in opbouw, naar een stad die de grenzen van zijn groei heeft bereikt.

Auteur: Hein van Iersel

Ik spreek s'ochtends om negen uur af met Fioole. Mijn navigatie laat het afweten, dus als ik een kwartier te laat aanschuif op de achtste verdieping van het Zoetermeerse stadhuis heb ik al meer van Zoetermeer gezien dan me lief is. Ik blijf vooral rondgedwaald te hebben in de wat mindere wijken van Zoetermeer, waaronder Palenstein. Dit is, zoals dat in moderne ambtelijke taal heet - maar dat geldt ook voor de andere wijken waar ik doorheen ben gereden - echt een wijk met een uitdaging. Veel van de Zoetermeerse wijken zijn allemaal zo rond de dertig, veertig jaar oud en dat is precies de tijd dat veel bomen problemen gaan opleveren. Ik kan de gedachte niet onderdrukken: waarom hebben ze toen niet wat beter nagedacht en bomen van de tweede of derde grootte geplant? Ik meldt dat aan Fioole en hij nuanceert het verhaal direct: 'Je moet je indenken dat we in de jaren zestig en zeventig, toen deze nieuwe wijken werden gebouwd, een enorm probleem hadden

Vorig jaar is het kwaliteitsniveau verlaagd van B naar C. Dat leverde opvallend weinig klachten op.

met windoverlast. We zitten relatief dicht bij zee en rondom die nieuwe, kale flats kon het enorm waaien. Daarom hebben we daar snelgroeiende bomen geplant, zoals bijvoorbeeld wilg en populier en verder bosplantsoen. Heel veel van die populieren en wilgen zijn overigens al weer gekapt.'

Oude rot

Fioole is wat ze noemen een oude rot. Hij werkt inmiddels al bijna veertig jaar voor de gemeente Zoetermeer en is behoorlijk door de wol geveerd. Dat blijkt ook uit de manier waarop Fioole antwoord geeft op mijn vragen. Hij is open in zijn manier van antwoorden, maar vertelt zeker niet te veel. Er is genoeg te vertellen over het groen van Zoetermeer. Typ 'bomen' en 'Zoetermeer' in op Google en je pc ontploft bijna door de lange lijst opgewonden artikelen van lokale bezorgde burgers uit met name Seghwaert, een wijk van Zoetermeer die in het begin van de jaren tachtig is gebouwd. Belangrijkste twistpunt in deze wijk is het lot van zeshonderd volwassen platanen. Het standpunt van de gemeente is dat deze platanen de afgelopen jaren weliswaar goed zijn gegroeid, maar dat ze nu toch tegen de grenzen van hun standplaats aan lopen. Fioole: 'Veel van de bomen zijn nu nog relatief gezond, maar je ziet meer en meer opdruk van de wortels omdat er te weinig ondergrondse ruimte is om de bomen goed verder te laten groeien; hierdoor gaat hun conditie achteruit, waardoor ziektes meer kans krijgen en bijvoorbeeld sterfte in de kop kan optreden. Bekende ziektes in platanen zijn *Gnomonia errabunda* ofwel bladvlekkenziekte.' *Gnomonia* overwintert op afgevalven blad en in kankers op twijgen. Het kan zich na een koud

en nat voorjaar sterk uitbreiden en veroorzaakt dan een ware 'herfst' met veel bladval en afgebroken twijgen. Seghwaert is een zogenaamde bloemkoolwijk, waar de platanen heel dicht op de huizen staan. Veel bewoners hebben als gevolg daarvan last van overmatige schaduwvorming, verstopte regenwaterafvoeren en losliggende bestrating op parkeerplaatsen en trottoirs. Volgens de gemeente is er geen andere oplossing dan de bomen te vervangen, behalve tweehonderd bomen die op markante plaatsen in de wijk staan, waar ze meer gelegenheid hebben om optimaal uit te groeien. Voor deze te handhaven bomen moeten dan ook speciale voorzieningen worden getroffen. Na overleg met de plaatselijke natuurorganisaties heeft de gemeente vanaf voorjaar 2012 met de wijkbewoners een intensief participatieproces over de plannen gevoerd. Tijdens een vijftal ontwerpessies maakten bewoners met elkaar een keuze uit verschillende nieuwe boomsoorten en struiken, variërend in diverse hoogtes. Een positief neveneffect hiervan is dat straks een veel grotere biodiversiteit in de wijk ontstaat. Een lokale actiegroep 'Seghwaert in protest' is het hartstochtelijk oneens met de plannen. Volgens hen is er niets met de platanen aan de hand en ze willen ze dan ook behouden voor de wijk.

Ik vraag aan Fioole of de kap van deze bomen ook niet een bezuiniging inhoudt. Zeshonderd volwassen platanen dicht bij bebouwing moeten van tijd tot tijd een duur VTA-proces doorlopen en kosten op die manier veel geld. Volgens Fioole is dat niet de reden. Het gaat om de combinatie van redenen, waarbij de groeiomstandigheden van de bomen de belangrijkste is. De wijk

Seghwaert is altijd een groene wijk geweest en de gemeente wil dat dat zo blijft. Door uitgebreid met de wijkbewoners in overleg te gaan is de gemeente er bovendien van overtuigd dat het nieuwe plan breed door de bewoners wordt gedragen.

Koningslinde

Een eerdere boomsanering in een andere Zoetermeerse wijk is wel in pais en vree met de burgers afgelopen. Het gaat hier om de wijk Meerzicht, een wijk uit de jaren zeventig waar op de invalswegen in drie rijen vele honderden populieren waren geplant, zowel op de middenbermen als op de beide zijbermen. Fioole: 'Na een stevige storm was het hier natuurlijk altijd raak. Dan lag de complete weg bezaaid met hout, takken en bladeren.' In overleg met de bewoners is hier gekozen voor een beperkte herplant met koningslindes. Alleen in de middenbermen zijn bomen terug geplant in een maatvoering 25-30. Vooral de natuurvereniging was hier erg blij mee, vanwege het feit dat de linde veel betekenis heeft op gebied van biodiversiteit. De zijbermen zijn aangeplant met verschillende soorten struiken.

Zoetermeer is met ingang van dit jaar voor de volle honderd procent een regiegemeente. Tot aan 1 april 2013 werden het centrum, bedrijventerreinen en de hoofdwegen nog onderhouden door een eigen club van 35 mensen. Deze zijn per 1 april allemaal overgegaan naar aannemersbedrijf Bunnik bv, onderdeel van de Van Doorn Groep uit Nieuwerbrug. Onderdeel van de overeenkomst was dat de medewerkers van de Zoetermeerse groendienst baanzekerheid

Ook opvallend groene plekken in Zoetermeer.

kregen voor een periode van tien jaar. Dat geldt overigens ook voor de aannemer. Normaal werkt Zoetermeer met contractperiodes van drie jaar. Bunnik heeft een contract van tien jaar. De overige vier wijken werden al langer onderhouden door de aannemer. Dit zijn achtereenvolgens Meerzicht die door Ballast Nedam wordt onderhouden, de wijk Seghwaert/Noordhove die Hoek Hoveniers in contract heeft, Rokkeveen door Van der Spek, Buytenwegh/De Leyens door Gebr. Van Doorn en ten slotte de wijk Oosterheem door Vermeulen Benthuisen. Voor de recreatiegebieden is een aparte bestek op de markt gebracht. Met het vertrek van de laatste 35 eigen mensen in de uitvoering zijn in Zoetermeer nog twee bureaus over die zich bezighouden met het openbaar gebied. Dat zijn het bureau Beleid en Programmering en een tweede bureau: Regie. Omdat het laatste jaar is gebleken dat de communicatie tussen deze twee diensten nog niet helemaal optimaal is, wordt nu een aantal verbindingsmensen aangesteld, zodat beleid en regie beter op elkaar afgestemd worden.

Emvi

In het algemeen is Fioole redelijk gelukkig met

de aannemers die het werk uitvoeren. Het zijn allemaal respectabele bedrijven die in het algemeen goed werk leveren. De selectie is begin 2012 tot stand gekomen door middel van een Emvi-aanbesteding waarbij aannemers extra punten konden verzamelen door middel van onder andere de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en de inzet van elektrisch gereedschap. Een minpunt in de samenwerking met aannemers dat recent aan het licht is gekomen, wil Fioole wel vermeld hebben. In het bestek is afgesproken dat de aannemers zelf hun eigen bomen inkopen. Probleem is alleen dat ook bij de aannemers vaak niet de benodigde kennis aanwezig is op bomengebied. Bij een recente aanleg kwam Fioole erachter dat verschillende bomen totaal niet volgens de uitvraag geleverd waren. Fioole heeft daarover Jaap Smit van Cobra Boomadviseurs een rapport laten schrijven. Dat rapport circuleert nu bij de collega's, en het gevolg is waarschijnlijk dat Zoetermeer op het gebied van de inkoop van groen, en dan vooral met betrekking tot bomen, weer een deel van de uitvoering terugpakt. Fioole snapt het wel en wil ook niet meteen de zwartepiet bij de betreffende aannemer leggen, hoewel er iemand in de

keten waarschijnlijk bewust de kluit heeft belazerd. Dat hoeft niet de aannemer te zijn, want die heeft vaak ook weinig kennis van sortiment. Ook bij inkoop van sierheesters ziet Fioole dergelijke zaken. 'Als er een grote border Lonicera wordt aangeplant, zie je ook dat er verschillende herkomsten en soorten door elkaar heen zijn gebruikt. Dat komt doordat een handelaar de partij bij elkaar heeft "geharkt".'

C-kwaliteit

Fioole zegt het niet met zoveel woorden, maar de uitkomst van de laatste aanbesteding is wat tegengevallen. Dat komt volgens hem voornamelijk doordat ten tijde waarop het tenderdocument naar de aannemers ging, nog niet bekend was welk kwaliteitsniveau beeldbestek men moest aanhouden. De aannemers was gevraagd een prijs voor B- en C-kwaliteit te maken. Uiteindelijk heeft de politiek uit bezuinigingsoogpunt gekozen voor een C-kwaliteit, terwijl het verschil in prijs veel minder was dan waarop Fioole en zijn collega's hadden gehoopt.

Zoetermeer heeft zoals gezegd het kwaliteitsniveau teruggeschroefd van een B- naar een C-kwaliteit. Het is opmerkelijk dat dit op geen enkel moment heeft geleid tot een stijging van het aantal klachten over het onderhoudsniveau. Fioole heeft daar ook geen verklaring voor, maar weet wel dat dit ook in andere gemeenten vaak het geval is. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat het publiek minder onderhoud accepteert en dat ook begrijpt, vanwege de crisis en de daaruit volgende bezuinigingen.

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.stadengroen.nl/artikel.asp?id=41-4089>

BTL

Advies

Landschapsarchitectuur

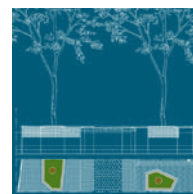
Ecologie

Tuinarchitectuur

Groenbeleid

Inrichtingstechniek

Beheertechniek

www.btladvies.nl